

AUGUST 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 august

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind augustis 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 106,95 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 106,95 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 106,95 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 12,53 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind augustis Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 41,44 €/MWh.

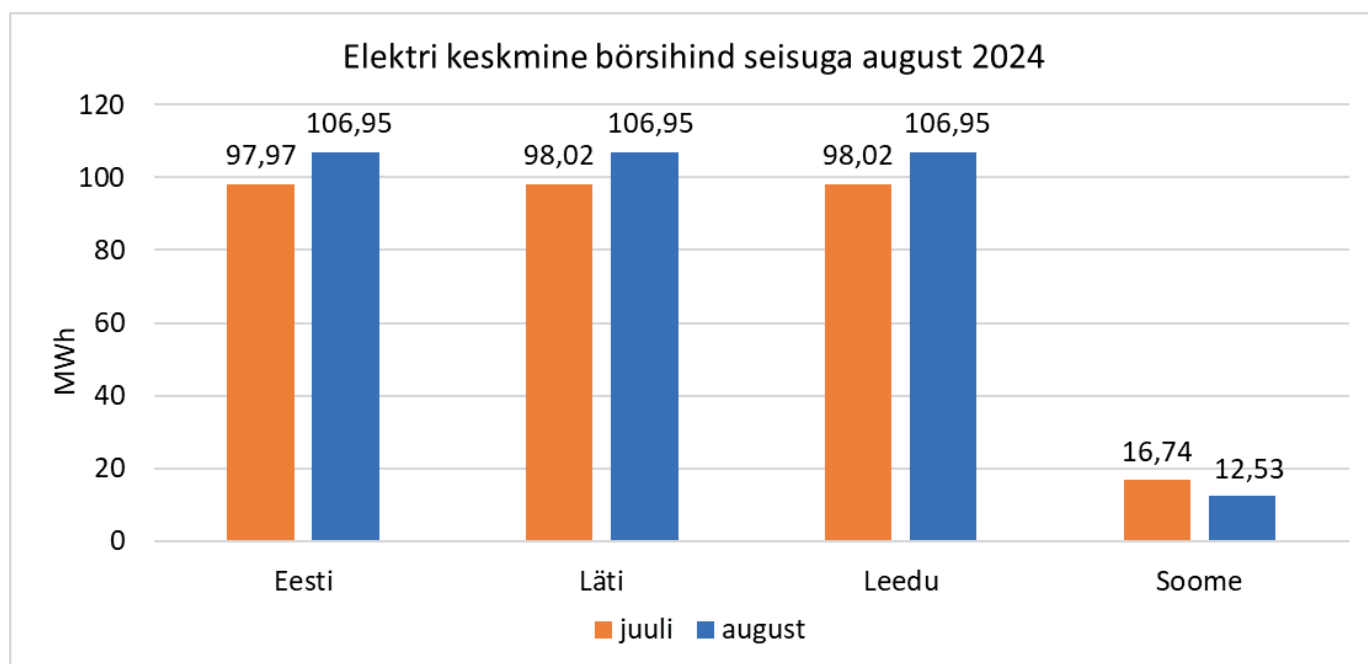
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika juulis ja augustis 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Juuli kuine keskmine hind	97,97	98,02	98,02	16,74
Augusti kuine keskmine hind	106,95	106,95	106,95	12,53
Juuli ja augusti hinnamuutus	9%	9%	9%	-25%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta augusti keskmine börsihind Eestis, Lätis ja Leedus 106,95 €/MWh ligikaudu 9% kõrgem võrreldes juuli keskmise börsihinnaga. Soomes oli keskmine börsihind augustis 12,53 €/MWh, mis oli 25% madalam kui juulis. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid augusti vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektri jaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda augustis Eesti ja Läti ning Eesti ja Soome vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika juulis ja augustis 2024 (€/MWh)³

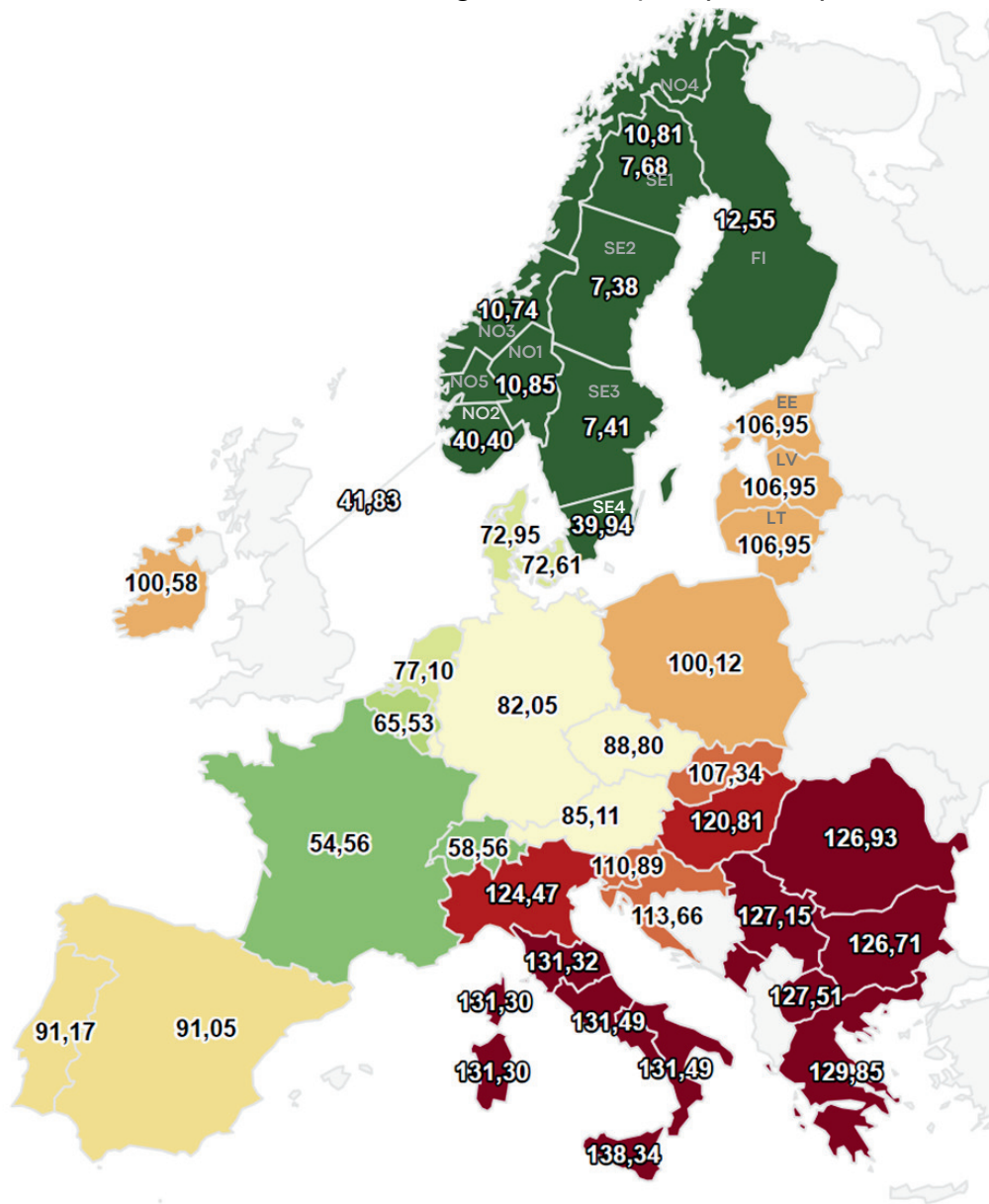
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Juuli max tunnihind	337,16	337,16	337,16	99,99
Augusti max tunnihind	407,72	407,72	407,72	140,09
Juuli ja augusti hinnamuutus	21%	21%	21%	40%
Juuli min tunnihind	-2,01	-2,01	-2,01	-19,90
Augusti min tunnihind	-19,96	-19,96	-19,96	-20,01
Juuli ja augusti hinnamuutus	893%	893%	893%	1%

² Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

³ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/1/Dayahead/Area-Prices/EE/Daily/?view=table>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu Eestis, Lätis ja Leedus 29.08.2024 ning Soomes 14.08.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 407,72 €/MWh ning Soomes 140,09 €/MWh. Eesti, Läti, Leedu ja Soome minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 25.08.2024, vastavalt -19,96 €/MWh ning Soomes vastavalt -20,01 €/MWh.

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad augustis Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et augusti keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Soome (FI), Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra esimese (NO1), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra teise (NO2) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra viienda (NO5) ja Rootsi neljanda (SE4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

⁴ Allikas: https://www.energy-charts.info/charts/price_average_map/chart.htm?l=en&c=ALL&interval=month&month=08

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumentid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu.⁶ Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal IV kvartalis ning ka 2025. aasta I ja II kvartalis annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 05.09.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 05.09.2024 seisuga	89,9
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	88,60
I kvartal 2025	96,03
II kvartal 2025	78,40
Viimane hind (baas, €/MWh) 05.09.2024 seisuga	81,42
Periood (kuu)	oktoober 2024

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnatõus on 2025. aasta I kvartalis 8%, võrreldes 2024. aasta IV kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale kasvule. Võrreldes 2025. aasta I ja II kvartalit, siis prognoositakse baaskoormuse futuuride hinnalanguseks 18%. Oktoobris 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 81,42 €/MWh.

5 Futuurid üldiselt on tuletisinstrumentid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumenti hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

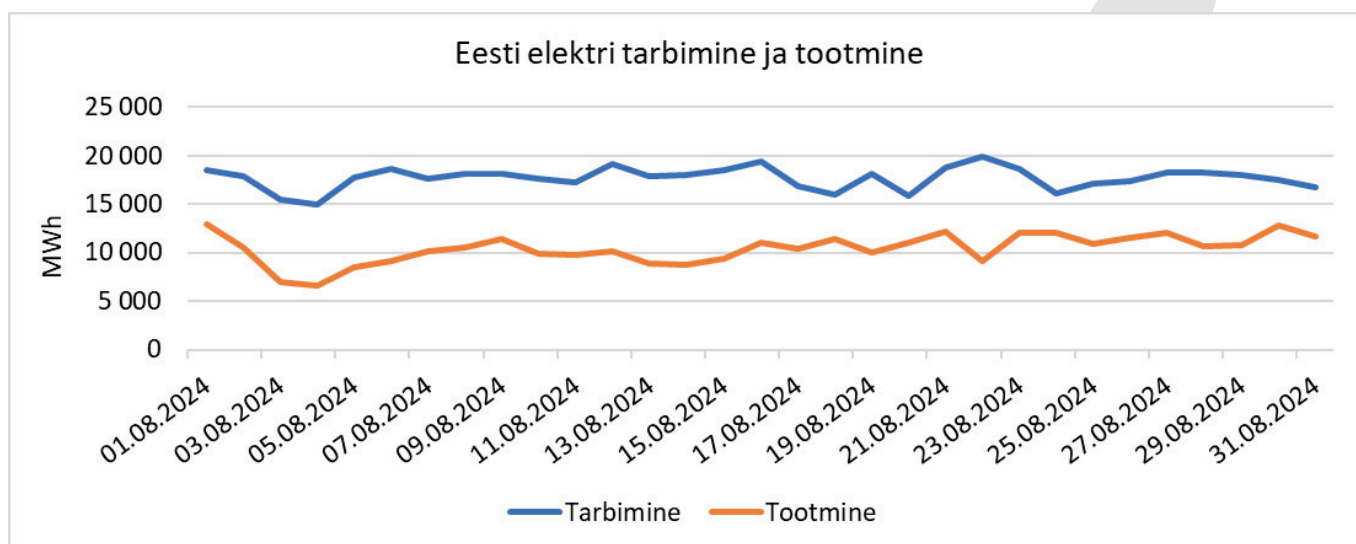
6 <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

7 Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eestis on märgata terve augusti kuu vältel väga stabiilset tootmist ja tarbimist. Lätis on märgata kuu alguse ja lõpupoole tootmise suurenemist. Kuu lõpul suurenes tootmine seetõttu, et Eesti ja Läti ning Läti ja Leedu vahel esines ülekandevõimsusepiirangud ning samuti oli osa Läti elektritootmisjaamadest hoolduses. Leedus on märgata augusti kuus pidevat tarbimise ja tootmise kõikumist. Peamiseks põhjuseks olid ülekandevõimsuse piirangud Poola ja Leeduga. Kindlasti avaldasid mõju ka soojemad ilmad ja puhkuste perioodid. Soome puhul saab täheldada augusti kuu keskel märkimisväärset tootmise ja tarbimise langust. Peamiselt tulenes see ülekandevõimsuse piirangutest Rootsi ja ning osa Soome elektritootmisjaamasid oli samuti hoolduses.

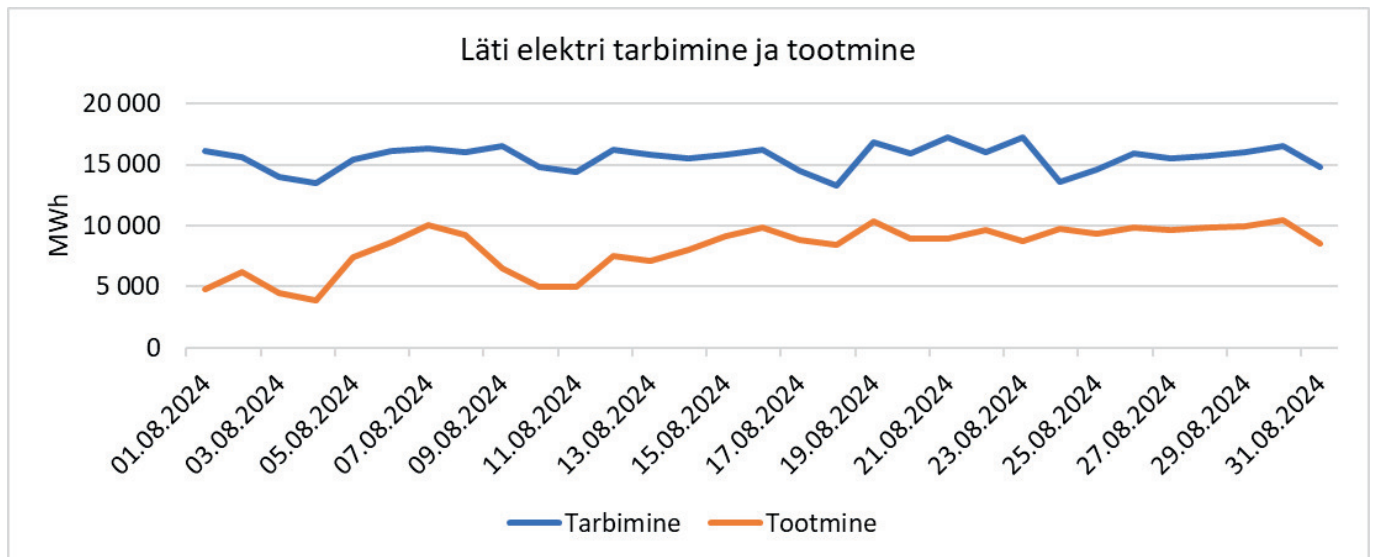
Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.08.-31.08.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

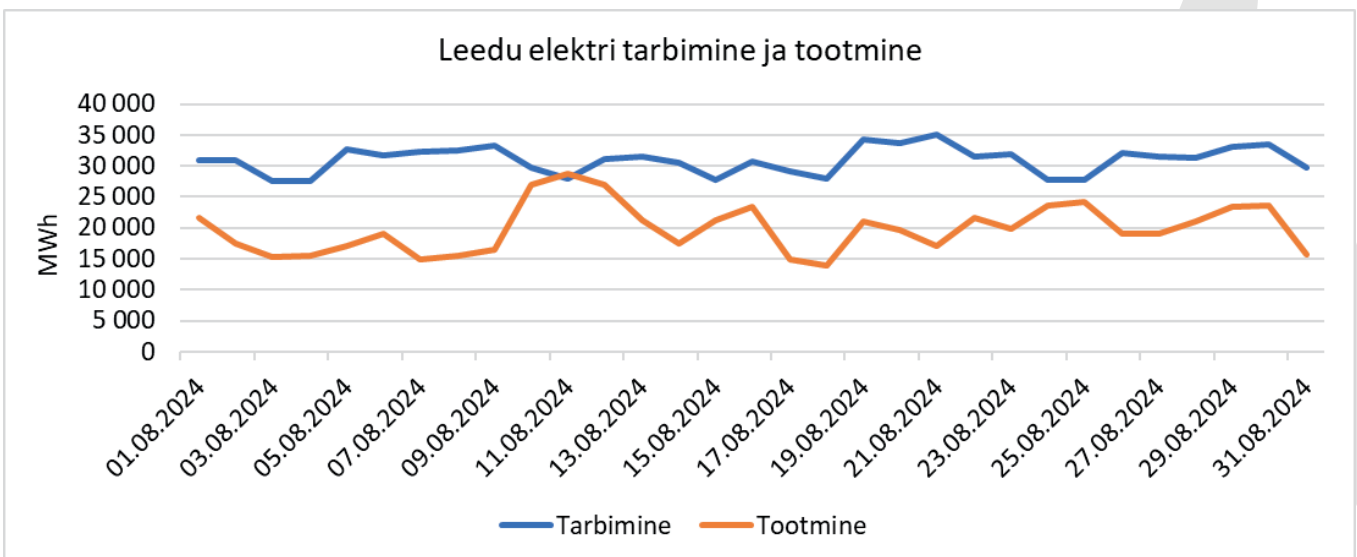
Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.08.-31.08.2024⁸

⁸ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

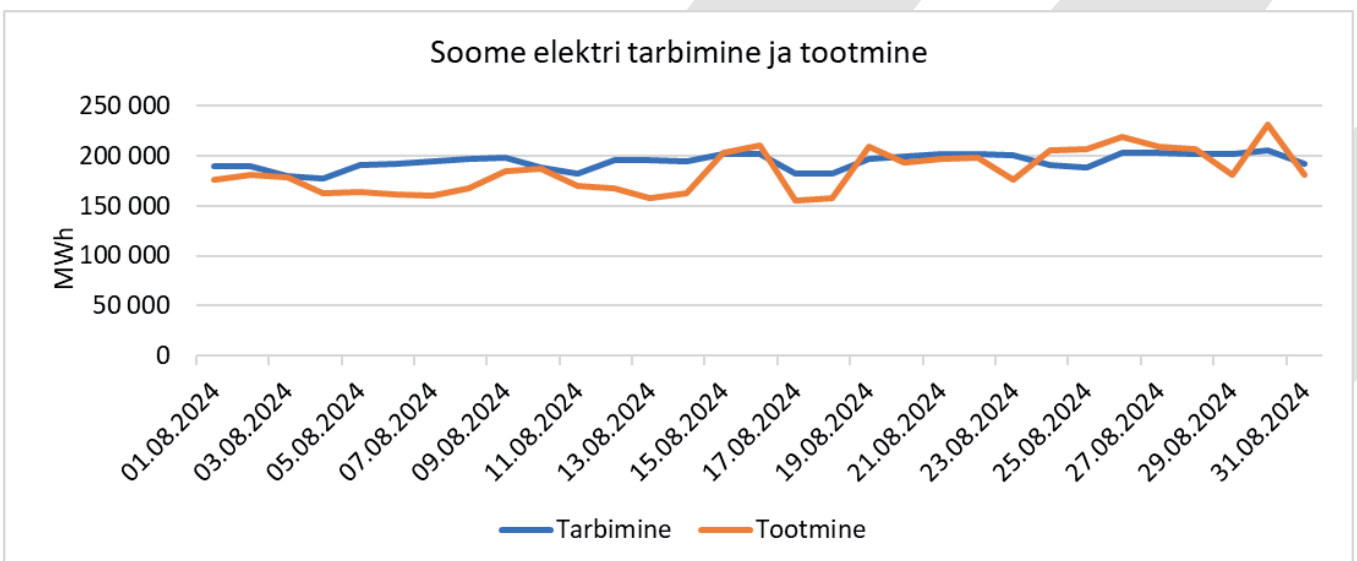
⁹ Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Power-system-data/Production1/Production1/EE/Daily/?view=table>

Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.08.-31.08.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.08.-31.08.2024¹⁰

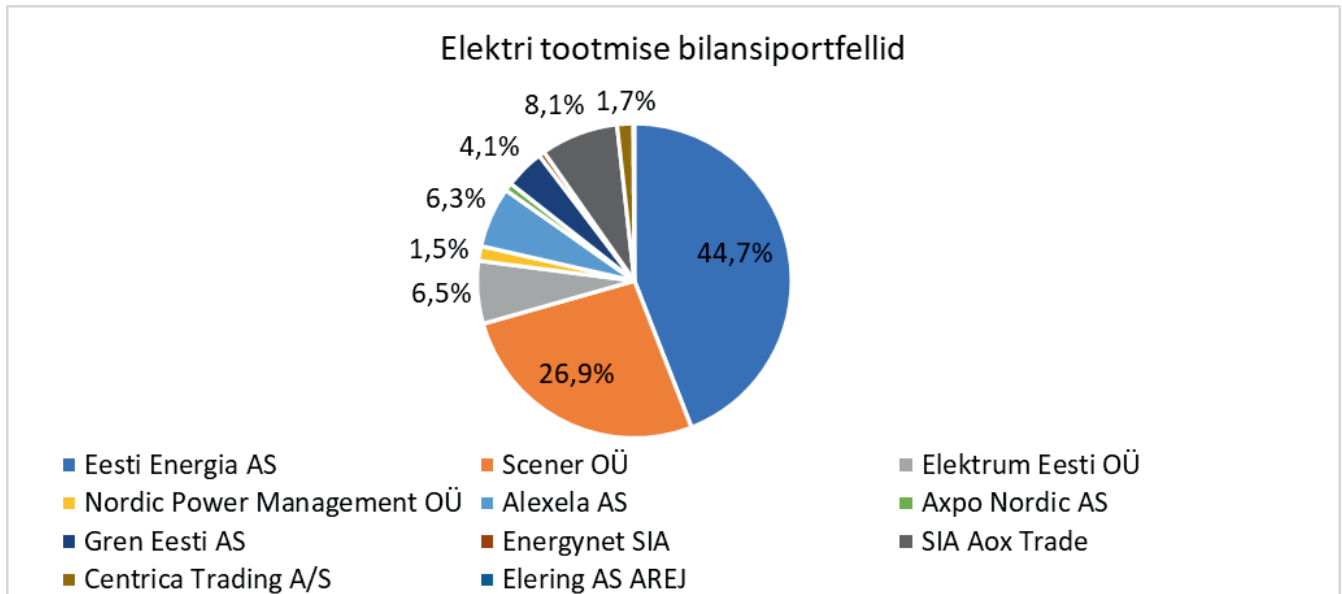
Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.08.-31.08.2024¹¹

10 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

11 Allikas: <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data/Power-system-data/Production/Production/EE/Daily/?view=table>

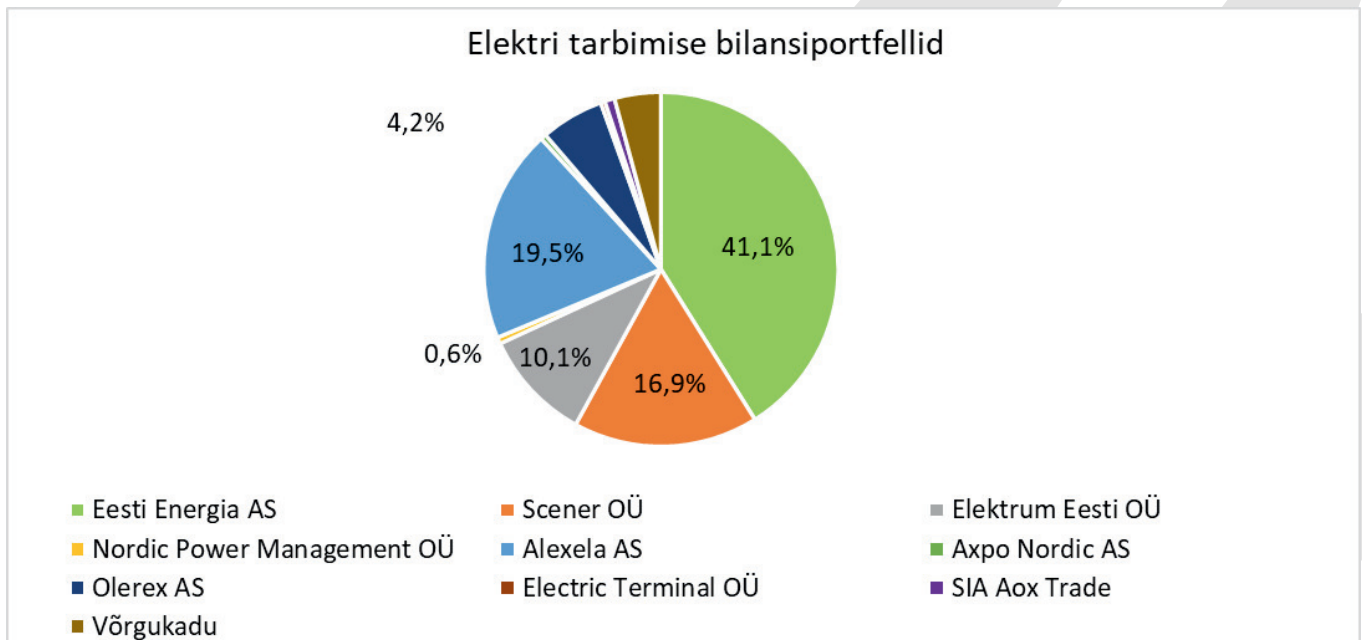
Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, august 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga august 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 44,7% ja Scener OÜ-le vastavalt 26,9%. Ülejäänud turuosad bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 28%).

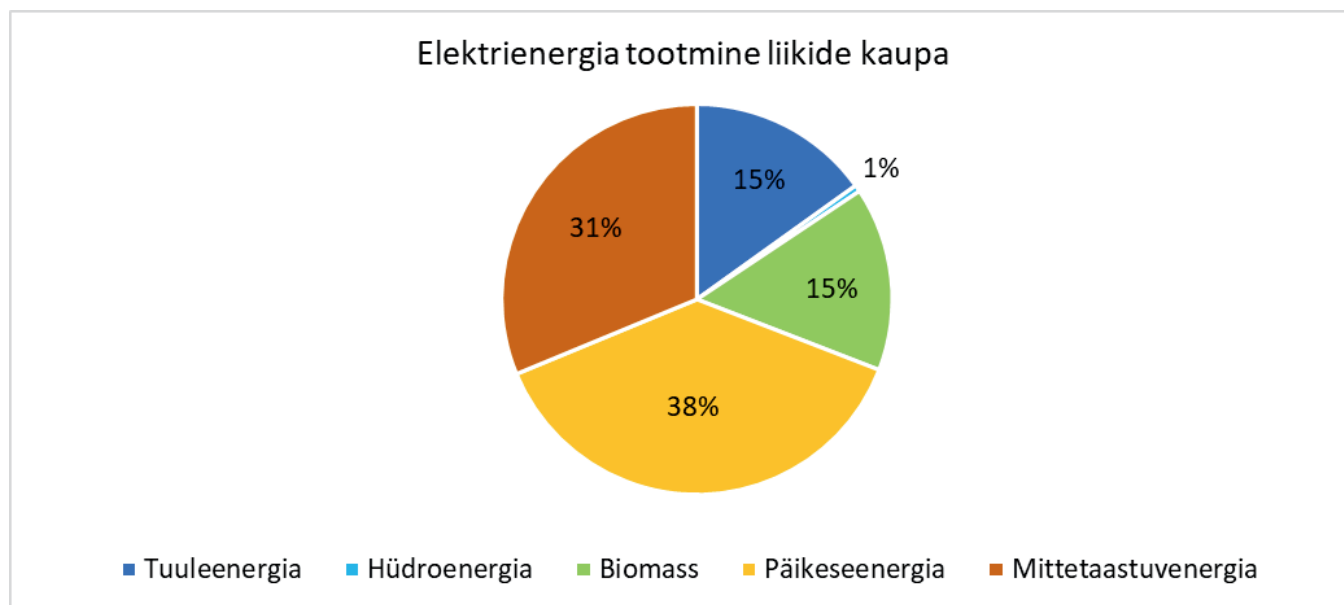
Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, august 2024¹³

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud-2023>

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 august Eesti Energia AS-ile, vastavalt 41,1%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,5%, Scener OÜ vastavalt 16,9%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 10,1%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist kuulub teistele ettevõtetele, ligikaudu 12,4%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

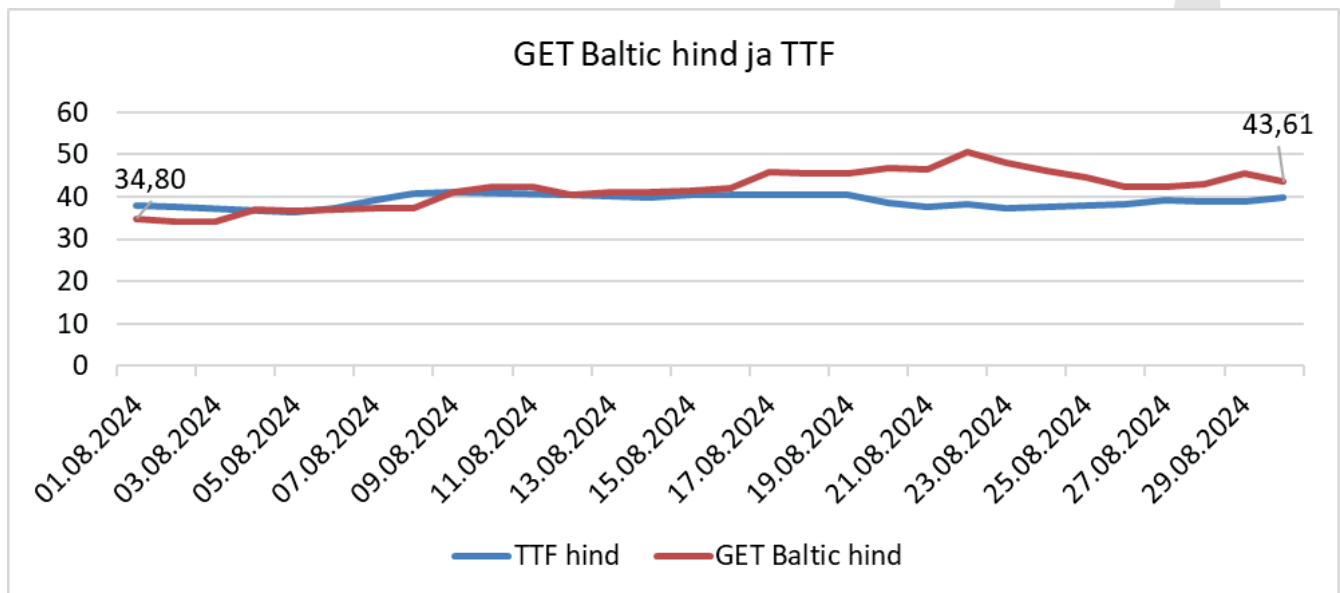
Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, august 2024¹⁴

Jooniselt 9 nähtub, et augustis 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel päikeseenergial 38%, neile järgnesid mittetaastuenergia 31%, tuuleenergia vastavalt 15% ja biomass 15%. Hüdroelektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituru hinnad

Gaasituru hinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituru indeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahy kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta augusti keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 41,44 €/MWh, minimaalne 33,05 €/MWh ning maksimaalne 49,29 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta augustis 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus augustis 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli augustis üsna stabiilne. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 34,80 €/MWh, kuid 30.08.2024 oli keskmine gaasi börsihind 43,61 €/MWh. Gaasihinda on mõjutavad Lähis-Idas toimuvad sündmused ning ka Aasia kuumalaine. Lisaks avaldab üldiselt mõju ka kõrgem intressimäärade keskkond ning süsinikdioksiidi forvardite hinnatõus.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from=2023-06-01&date_to=2023-06-30&period=day&graph=trades&area=0&show=price&display=table & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures>

Gaasi tuletisinstrumendid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 37,40 €/MWh kohta ning 2025. aasta I kvartalis prognoositakse MWh eest 39,19 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta oktoobriks prognoositakse TTF gaasihinnaks 35,70 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumendid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 05.09.2024 seisuga	38,07
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	37,40
I kvartal 2025	39,19
II kvartal 2025	37,60
Viimane hind (€)	38,20
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	35,70
Periood (kuu)	oktoober 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaani. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnectori, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnectori kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	juuli 2024	august 2024
Karksi GMJ ²²	0	0
Värskas GMJ	0*	0*
Narva GMJ	0*	0*
Misso GMJ	4	5
Balticconnector	156 670	1 558 478
Eksport Balticconnectori kaudu	518	0
Eksport Karksi kaudu	17 603	1 411 562

* – väärtus on 0, sest seoses Ukrainas toimuva sõjaga ei toimu Venemaalt gaasi importimist²³

20 Avalikustatud turuteade: <https://transparency.entsog.eu/#/umm>; Message ID: 23120110X1001A1001A39W001;23120821X00000001393X003

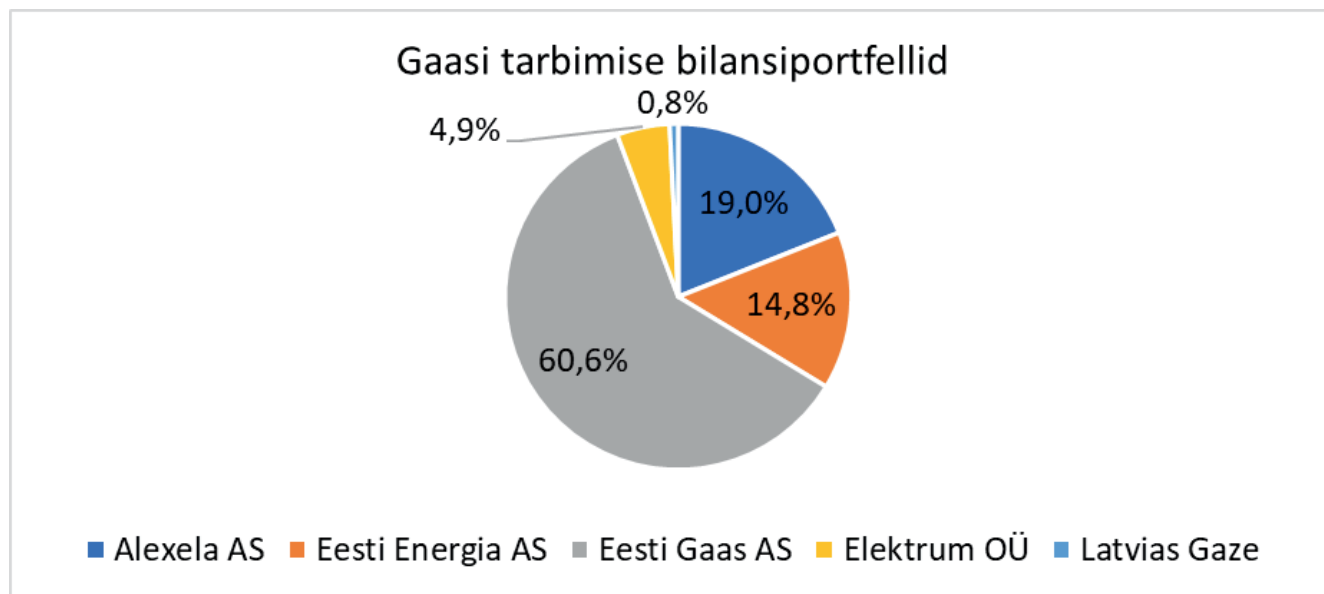
21 Allikas: <https://www.elering.ee/elektri-ja-gaasisusteemi-ulevaade-2023>

22 Lühend GMJ tähistab gaasimõõtejaama

23 Info määruse kohta: <https://www.riigiteataja.ee/akt/101102022007>

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

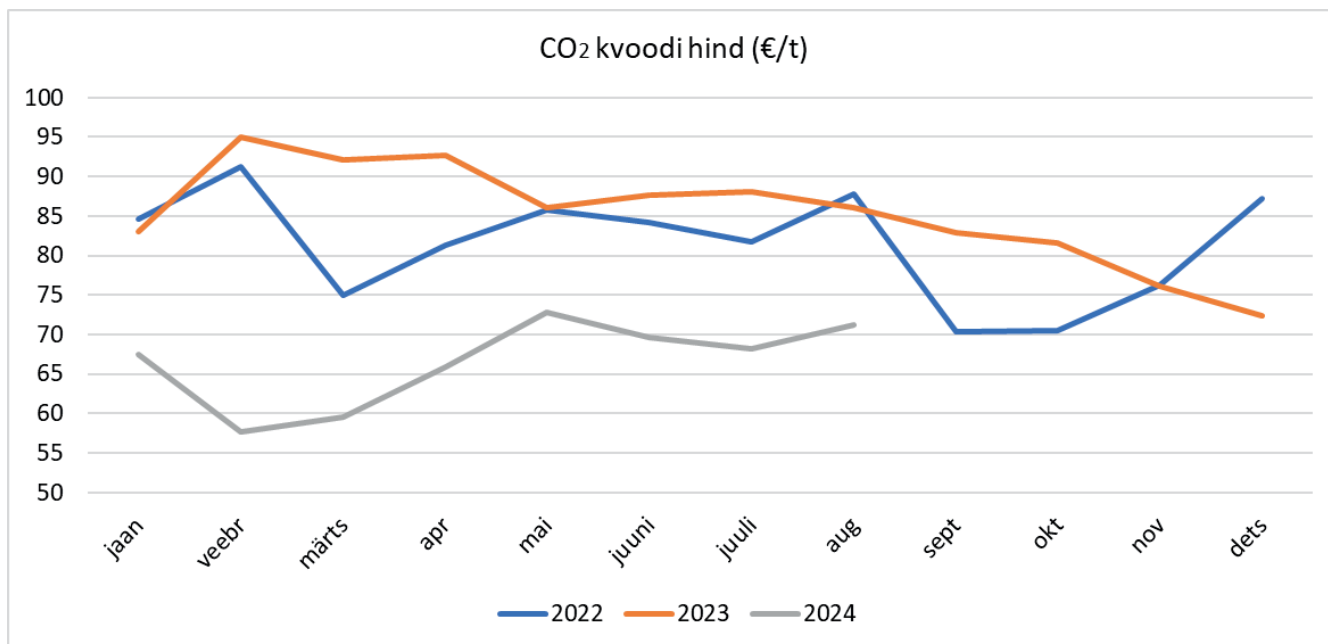

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (60,6%), Alexela AS (19%) ja Eesti Energia AS (14,8%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 5,7%.

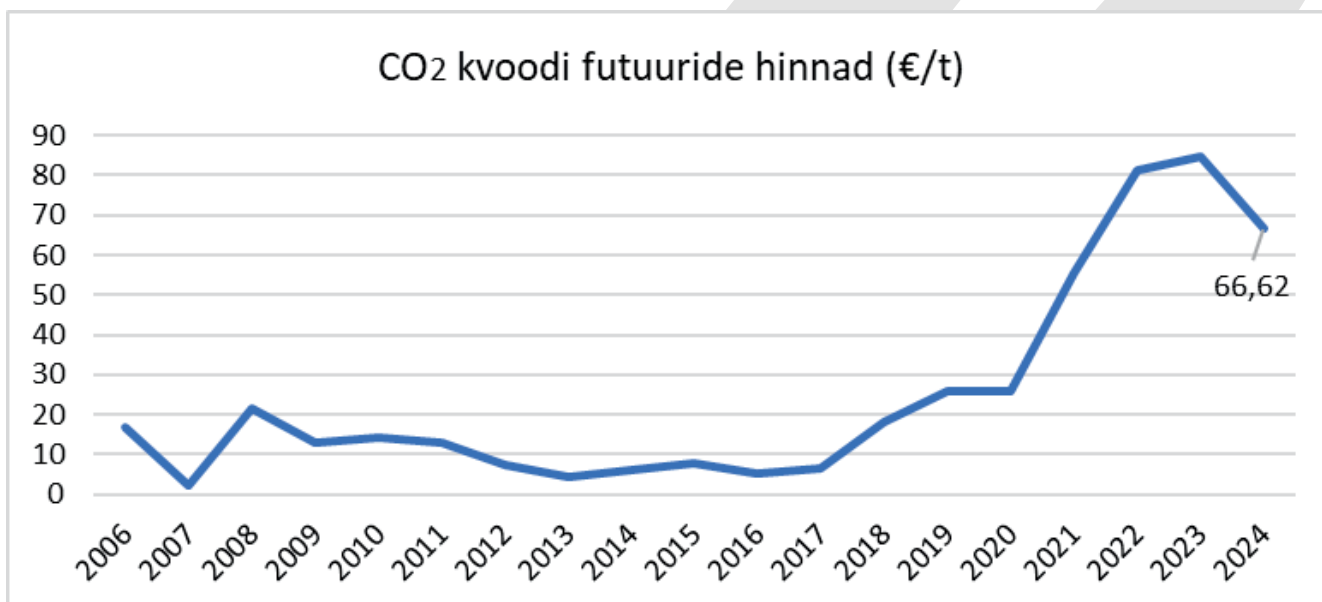
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂ eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimaneutraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 15 on välja toodud CO₂futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta augusti seisuga oli CO₂kvoodi futuuride keskmine hind 66,62 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

25 Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

26 Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 25.09.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka fikseeritud paketi katkestamistasuga. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	28,03	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 12,30 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 12,94 senti/kWh
Elektrum Eesti OÜ	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	26,60	<ul style="list-style-type: none">• Ööpäeva hind 11,41 senti/kWh• Kuutasu 1,88€• Keskmine ühikuhind 12,28 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Fikseeritud pakett, katkestamistasuga	25,62	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,67 senti/kWh• Öö hind 9,98 senti/kWh• Keskmine 11,83 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 25.09.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett fikseeritud pakett katkestamistasuga, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu kuus lõpptarbijale 25,62 €.

27 Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusel, taastuvenergia tasust, elektriaktsiisist ja käibemaksust.

28 GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaali (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmärgise. Usaldusmärgisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

29 Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 25.09.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
Alexela AS	Börsihind	29,32	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,46 senti/kWhPrognoositud börsihind 5,13 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,59 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
Alexela AS	Muutuv hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, 25.09.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant börsipakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 29,32€. Kõige kallimad oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett ja muutuva hinnaga pakett, kusjuures kummagi kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,50 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müüjimarginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>